

Parancsolatok

Hatéves lehettem akkoriban. Szedret szedtem az erdő szélén. A szeder édes volt, lédús, egyszóval pompás. A gyümölcs sötét levétől maszatosan, boldogan ettem, csak ettem, mint akit megbabonáztak.

Hirtelen felocsúdtam, mert rádöbbsentem, hogy esteledni kezd. Messzire távolodtam a falutól, ahol akkoriban laktam, a legutolsó háztól is messzire. Egyedül voltam! A szederbokrok – az előbb még oly csábító szederbokrok – fölborzolták tüskéiket, az erdő homályba borult, hűvös szellő támadt, s nekem hirtelen eszembe villant az ordasokról, boszorkányokról, farkasemberekről szóló összes, korábban hallott történet...

Rohanni kezdtem hazafelé lélekszakadva, réműlettől hajtva, a baljóslatú erdő meg mögöttem vágtatott, összeakasztotta a lábamat, nyakamba telepedett. Csak akkor sikerült leráznom, amikor lihegve, félig alétan végre hazaértem, és becsaptam magam mögött a pitvarajtót...

A parancsolatok bennem – furcsa módon – épp ehhez a távoli, gyerekkori élményhez kapcsolódnak. Ám nem valamelyik konkrét parancsolat, mint például az, hogy „tiszteld atyádat és anyádat”, vagy „ne ölj”, „ne tégy hamis tanúbizonyyságot”, hanem az összes, együttesen – az isteni és emberi parancsolatoknak, a tisztas élethez szükséges útmutatásoknak ez az egész gyűjteménye.

A félelem, amely akkor rám tört a falu végén – nem messze a szívemhez valamiképpen közelálló és kedves Czesztochowától és a magyar pálosok által alapított Jasna Góra-i kolostortól – tudatomban a mai napig összekapcsolódik azzal a félelemmel, amely elfogja (vagy inkább: el kellene, hogy fogja; s milyen rossz, hogy nem fogja

el) azokat az embereket, akik átlépik az évezredek tapasztalatai és szenvedései által kijelölt határokat.

A bűnök közül talán az emberölésre reagálunk a legérzékenyebben. Látványa nem egyszer lelkünk legmélyéig felháborít – elfordítjuk a fejünket, kikapcsoljuk a szörnyű híreket közvetítő televíziót, tiltakozásokat írunk alá, tárgyalásra szólítjuk fel a politikusokat, nemzetközi tanácskozásokat szervezünk a világ legszebb városait magukénak tudó államok részvételével. A gyilkosok ennek ellenére a mai napig jól érzik magukat, arcunkba nevetnek és továbbra is gyilkolnak: hol egyesével, hol egész népek ellen indítva háborút. A homályba boruló erdőtől való félelem, úgy látszik, csak mibennünk él, őbennük nem, pedig vitathatatlanul fordítva kellene lennie.

A parancsolatokon töprengve az az érzésem, hogy Mózes nem hozta le a hegyről az Úrtól kapott összes táblát. Kőből lévén, bizonyára hihetetlenül nehezek voltak. Mózes alighanem leejtett és elveszített közülük legalább egyet – jóllehet ezt nem ismerte el –, azt, amelyiken ez állt: „Élj gyűlölet nélkül!”. Ha birtokunkban volna ez a parancsolat, biztosan nem kellene oly gyakran néznünk aggódva a „Ne ölj!” táblára. Hiszen a parancsolatokban rejlő intelmek összefüggő rendszert alkotnak. Kivéve azt az egyet. Pedig gyűlölet és egymás lenézése nélkül egyszerűbb volna mindennapi életünk. És gyakrabban járhatnánk erdőbe anélkül, hogy félnénk: rövidesen újra sötét lesz.

Konrad Sutarski: Aggodalom és remény. Lengyel–magyar esszék és versek. Balaton Akadémia, 2010.

Ford.: Szenyán Erzsébet